PROVINCIE :: UTRECHT

IMPACT CORONACRISIS

OVERZICHT ECONOMISCHE EFFECTEN

Monitor #12
7 september 2020

In deze monitor wordt informatie samengebracht die een beeld vormt van de economische impact van de coronacrisis op korte en middellange termijn. De basis wordt gevormd door openbare informatie uit verschillende bronnen, aangevuld met signalen die door provincie Utrecht en regionale partners worden opgehaald.

De monitor pretendeert niet volledig te zijn, maar is bedoeld om een impressie te geven. De focus ligt op de economische gevolgen van coronacrisis in brede zin. Gegevens ouder dan 1 maand zijn niet meer in de monitor opgenomen.

Deze editie is de eerste na de zomer. De monitor verschijnt eens per maand.

Vragen of suggesties over de inhoud?

Mail: monique.roso@provincie-utrecht.nl

Inhoudsopgave

- Economische impact regio Utrecht *[geactualiseerd]*
  - Signalen vanuit het bedrijfsleven *[geactualiseerd]*
  - Arbeidsmarkt *[geactualiseerd]*
  - Prognoses *[geactualiseerd]*
  - Herstel en ondersteuning *[geactualiseerd]*
- Economische impact landelijk *[geactualiseerd]*
- Economisch herstel *[geactualiseerd]*
- Economische prognoses en scenario's *[geactualiseerd]*

ECONOMISCHE IMPACT REGIO UTRECHT

Ondernemerspeiling regio Utrecht: kwart ondernemers in zwaar weer *[7 september 2020]*

- In juli werd de tweede ondernemerspeiling in de regio Utrecht gehouden. Daaraan deden meer dan 2.000 ondernemers mee.
- Van hen maakt 40% gebruik van een of meer van de landelijke steunmaatregelen. Uitstel van betaling bij de Belastingdienst wordt het meest gebruikt. Dat is vergelijkbaar met de rest van Nederland. Van de ondernemers zegt 61% voldoende te hebben aan bestaande hulpvormen.
- Wie aanvullende maatregelen vraagt, wil het vaakst vrijstelling van belastingen, gevolgd door structureel kapitaal. Ook wordt veel gevraagd om betere informatievoorziening (over steunregelingen maar ook over coronaproof ondernemen) en meer kennisuitwisseling met ondernemers die in hetzelfde schuitje zitten.
- Een kwart van de ondernemers houdt voorlopig vast aan voorgenomen investeringen.
- Een op de tien ondernemers geeft aan zich in de gevarenzone te bevinden. Van de ondernemers bereidt 14% zich voor op een forse reorganisatie. Daarentegen ziet 5% van de ondernemers een positief effect op het bedrijf.

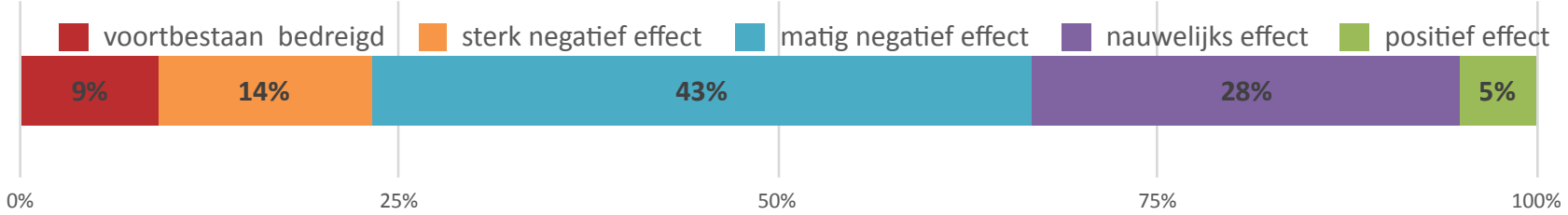

CBS: aantal faillissementen nog niet hoger dan in voorgaande jaren *[3 sept 2020]*

- Het aantal faillissementen van bedrijven/ eenmanszaken/instellingen in de provincie Utrecht ligt in het eerste half jaar van 2020 nog onder het niveau van 2018 en 2019
- In januari t/m juli 2020 gingen 146 bedrijven en instellingen failliet. In dezelfde periode in 2019 waren dat er 220, in 2018 waren dat er 195.
- Ook landelijk ligt het aantal faillissementen onder het niveau van voorgaande jaren.
- Experts verwachten wel een golf van faillissementen in de tweede helft van 2020.
- Faillissementscijfers leveren een vertraagd beeld. Het duurt minimaal 4 weken voordat een aanvraag van faillissement leidt tot een faillissementsverklaring. Ook dempen de financiële noodvoorzieningen vooralsnog het aantal faillissementen.

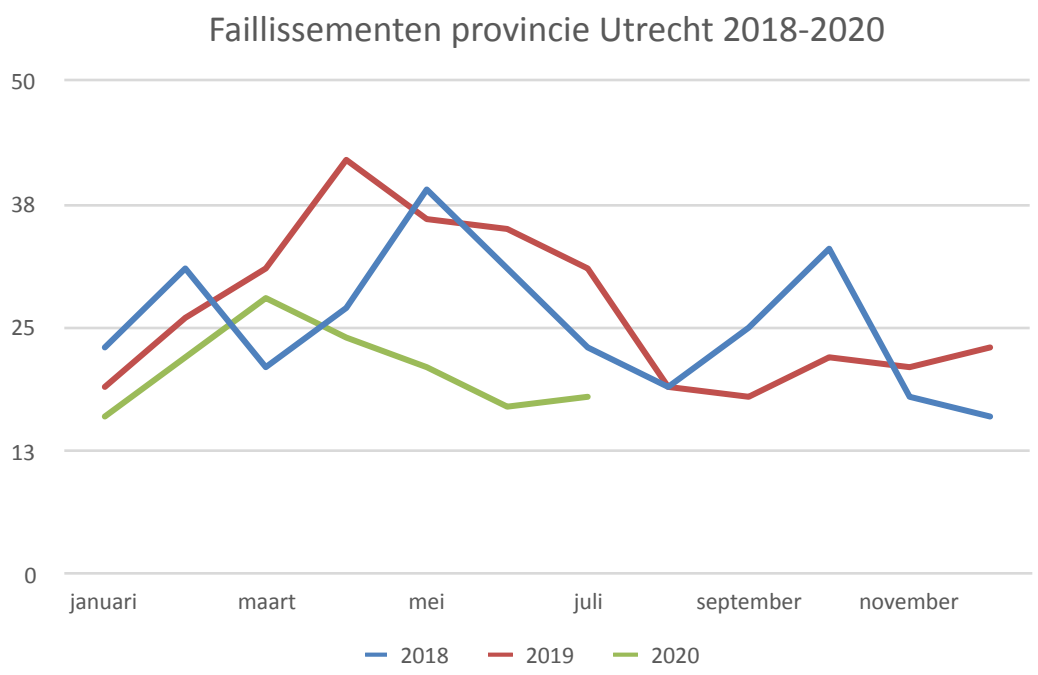

Bedrijvenregister Utrecht: aantal opgeheven bedrijven piekte in juni *[3 sept 2020]*

- De kracht van de crisis is wel terug te zien in de regionale cijfers over het aantal vestigingen. Het aantal opgeheven vestigingen piekte in juni: toen werden 1.270 vestigingen opgeheven (tegen 700 in dezelfde maand vorig jaar).
- Deze stijging wordt volledig veroorzaakt door opheffing van eenmanszaken (zzp'ers). Het aantal opgeheven bedrijven mét personeel lag juist lager.
- In 2019 werden van jan t/m juli 7.140 vestigingen opgeheven, met 15.300 banen.
- In dezelfde periode dit jaar werden 7.800 vestigingen opgeheven met 15.000 banen.
- De cijfers zijn gebaseerd op het landelijk informatiesysteem van banen en vestigingen (LISA) waar Utrecht ook op is aangesloten.

Aantal banen bij opgeheven vestigingen, provincie Utrecht

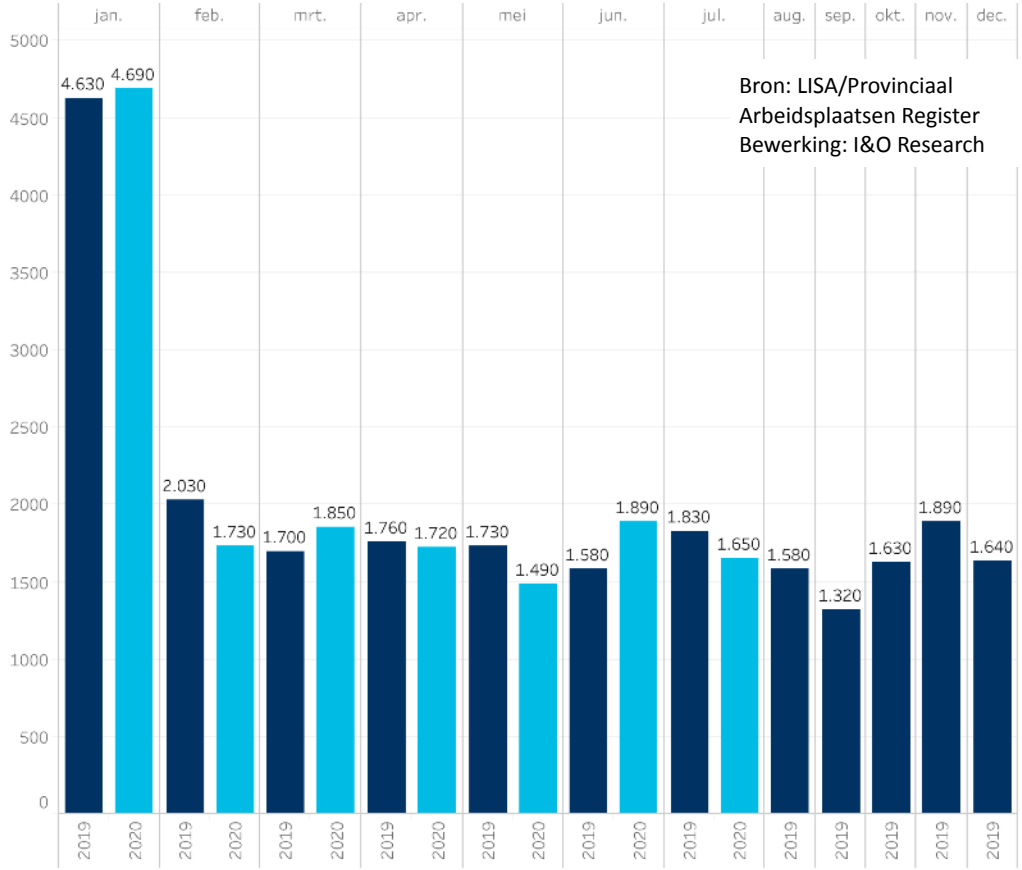

Regionale arbeidsmarkt: werkloosheid provincie Utrecht stijgt *[14 aug 2020]*

- Sinds het historisch lage werkloosheidspercentage van 2,7% in het vierde kwartaal van 2019 is de werkloosheid in de provincie opgelopen.
- In het eerste kwartaal van 2020 bedroeg de werkloosheid 2,8%.
- In het tweede kwartaal steeg de werkloosheid naar 3,2%.
- In absolute getallen: het aantal mensen zonder werk steeg van 21.000 in het eerste kwartaal naar 24.000 in het tweede kwartaal.

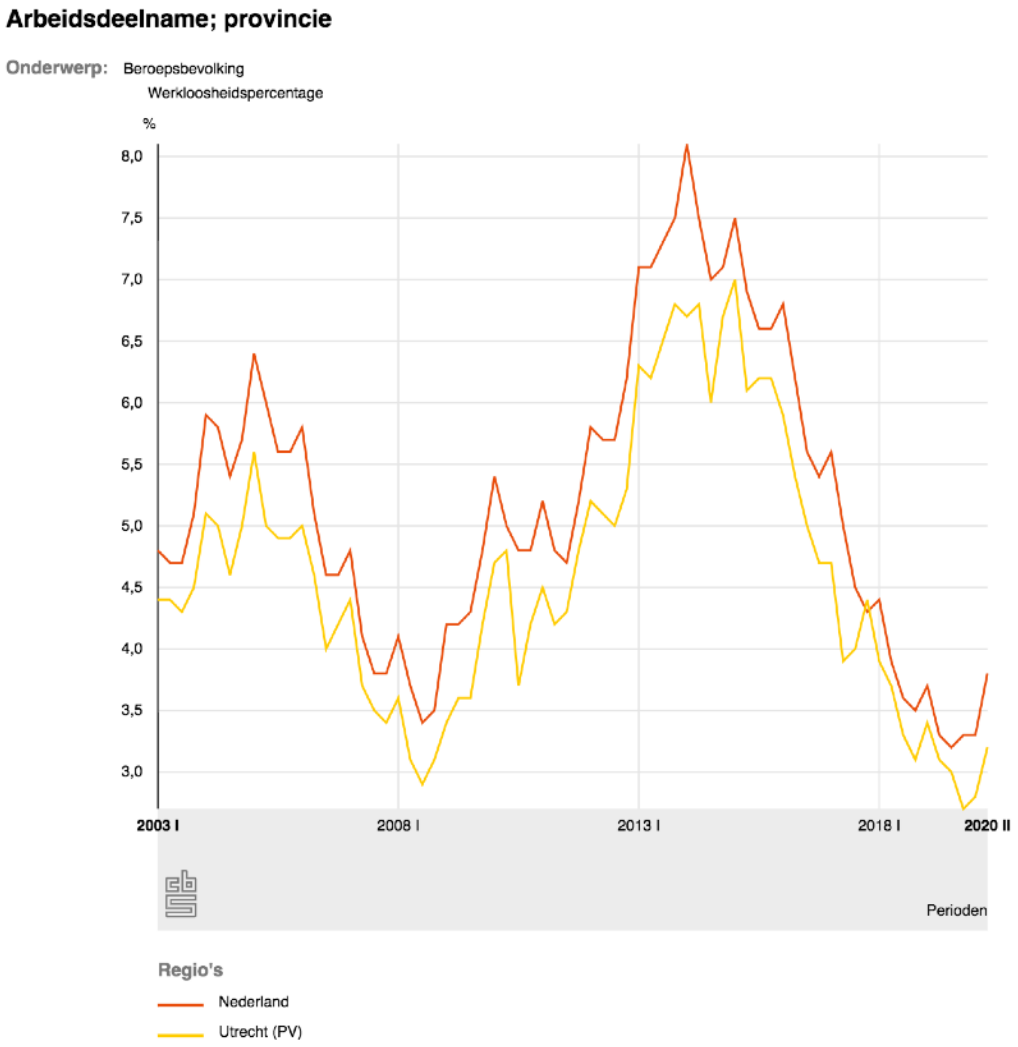

Regionale arbeidsmarkt: instroom in WW groeit, uitstroom ook *[20 augustus 2020]*

- In de provincie Utrecht steeg het aantal ***lopende*** WW-uitkeringen in juli 2020 met 0,5% ten opzichte van een maand eerder (van 20.900 naar 21.000).

- De ***instroom*** in de WW blijft stijgen, maar minder snel. In april was sprake van een piek (4.500 nieuwe WW-uitkeringen in de provincie).

- Ook de uitstroom groeit, m.n. van kortlopende WW-uitkeringen.

	totaal aantal WW-uitkeringen (lopend)		nieuwe WW-uitkeringen (instroom)	
	juli 2020 tov juni 2020	juli 2020 tov juli 2019	juli 2020	juni 2020
Nederland	+0,1%	+28,6%	43.500	33.300
provincie Utrecht	+0,5%	+22,6%	3.100	2.300
arbeidsmarktregio midden-Utrecht	+0,4%	+24,4%	2.100	1.600
arbeidsmarktregio Amersfoort	+0,8%	+18,6%	700	500
arbeidsmarktregio FoodValley	+0,7%	+18,5%	600	400
arbeidsmarktregio Gooi + Vechtstreek	+1,9%	+24,2%	700	500
arbeidsmarktregio groot-Amsterdam	+0,8%	+52,8%	4.600	4.000

Bron: UWV

Het aantal lopende uitkeringen is het saldo van het aantal nieuwe en het aantal beëindigde uitkeringen, plus de uitkeringen die doorliepen in mei.
De tabel geeft alle vijf de arbeidsmarktregio's weer die Utrechtse gemeenten omvatten.

Regionale arbeidsmarkt: daling aantal jongere WW'ers, stijging ouderen *[20 aug 2020]*

- Sinds mei daalt het aantal jongeren dat een WW-uitkering ontvangt. Het aantal WW-uitkeringen stijgt daarentegen in de oudere leeftijdscategorieën.

- Dit bevestigt de trend dat nu vooral mensen met een langere staat van dienst uitstromen. Dit wordt ook onderstreept door de WW-duur: het aantal WW'ers met een langer lopende uitkering (6-12 mnd) groeit

- Vanuit horeca en catering stromen mensen de WW in, maar ook vanuit schoonmaakbedrijven en groot- en detailhandel.

Lopende WW-uitkeringen juli 2020 (tussen haakjes: mei 2020)	jonger dan 27 jr	27-50 jaar	50 jr of ouder
Nederland	41.200 (44.600)	146.600 (143.700)	113.000 (112.700)
provincie Utrecht	2.600 (2.900)	10.600 (10.400)	7.700 (7.600)

Lopende WW-uitkeringen juli 2020 (tussen haakjes: mei 2020)	Uitkeringsduur 0-6mnd	Uitkerings-duur 6-12 mnd	Uitkeringsduur > 1jr
Nederland	200.000 (207.000)	55.100 (47.200)	45.700 (46.900)
provincie Utrecht	13.700 (14.100)	4.000 (3.400)	3.300 (3.500)

Bron: UWV

Regionale economische groei bleef in Q1 net boven de nulgrens *[19 augustus 2020]*

- De provincie is statistisch opgedeeld in vier deelregio's: Stadsgewest Utrecht, Stadsgewest Amersfoort, Utrecht-West (Woerden e.o.) en Zuidoost-Utrecht (Veenendaal e.o.).

- In het eerste kwartaal van 2020 lieten de regio's Woerden en Veenendaal nog een iets hogere economisch groei zien dan de stedelijke regio's Utrecht en Amersfoort. Dit kan samenhangen met de directe effecten van de lockdown vanaf medio maart: waar in de stedelijke gebieden belangrijke delen van de economie stilvielen (horeca, cultuur, evenementen, delen van de detailhandel), bleven bouw en industrie draaien.

- De nationale economie kromp in Q1 met 0,2% t.o.v. dezelfde periode in 2019.

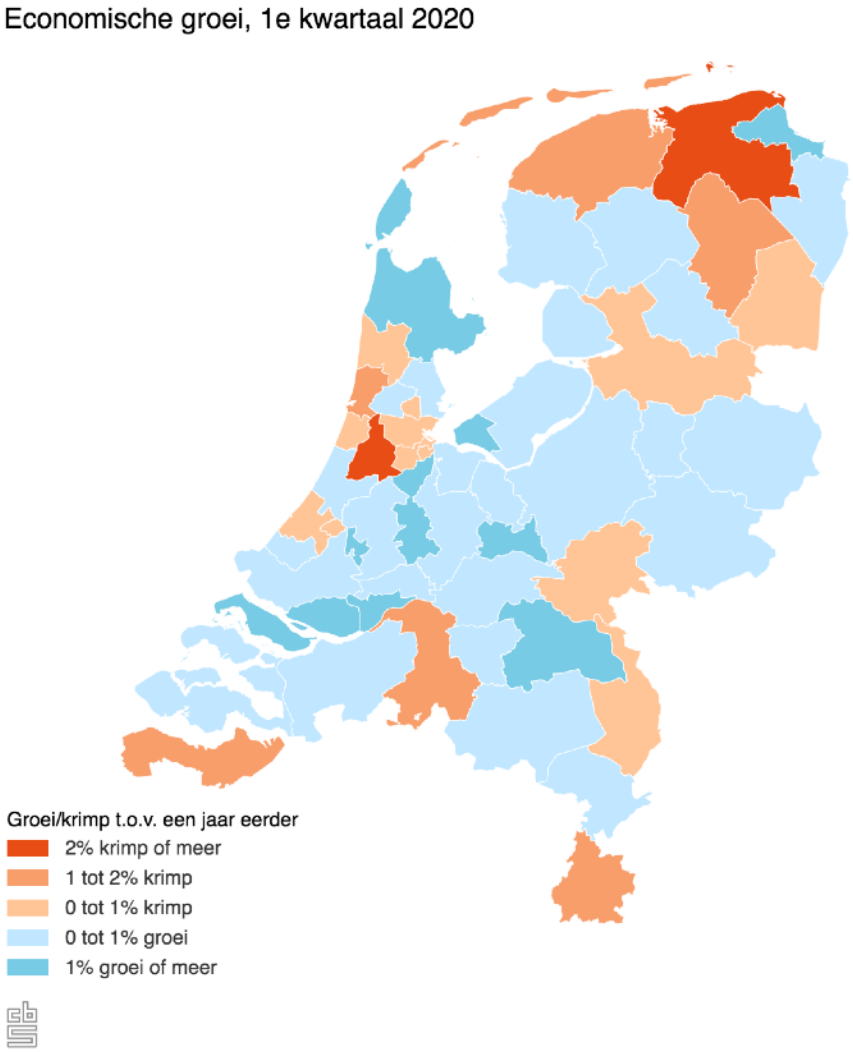

Regionaal-economisch beeld voor Utrecht iets gunstiger dan landelijk

[19 augustus 2020]

- In het tweede kwartaal kromp de economie in de provincie Utrecht tussen 6 en 8% ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. Tussen de Utrechtse deelregio's is er geen verschil meer.

- Daarmee doet de provincie het iets beter dan het Nederlands gemiddelde: de nationale economie kromp in het tweede kwartaal met 9,3% t.o.v. dezelfde periode vorig jaar.

- Aangrenzende regio's die sterk afhankelijk zijn van internationale handel en toerisme (Haarlemmermeer, Amsterdam) zien hun economie sterk krimpen. Haarlemmermeer (met Schiphol) noteerde een krimp van 27 tot 29%.

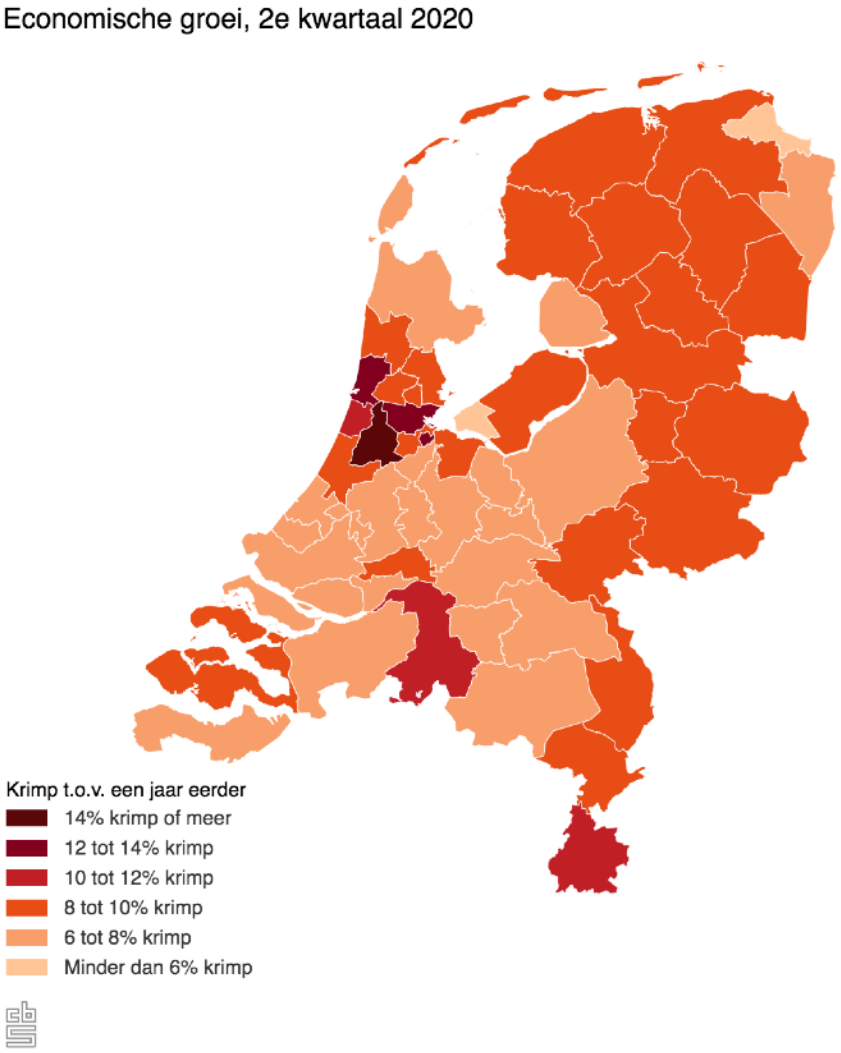

ECONOMISCHE IMPACT REGIO UTRECHT - PROGNOSES

Conjunctuur: vertrouwen ondernemers herstelt licht

[13 augustus 2020]

- Voor het derde kwartaal zijn ondernemers iets optimistischer gestemd dan drie maanden daarvoor, blijkt uit de conjunctuurenquête van het CBS (i.s.m. VNO-NCW, EIB, KVK)

- Ondernemers in de provincie Utrecht blijven wel wat somberder dan in Nederland als geheel. Het ondernemersvertrouwen in de regio blijft achter.

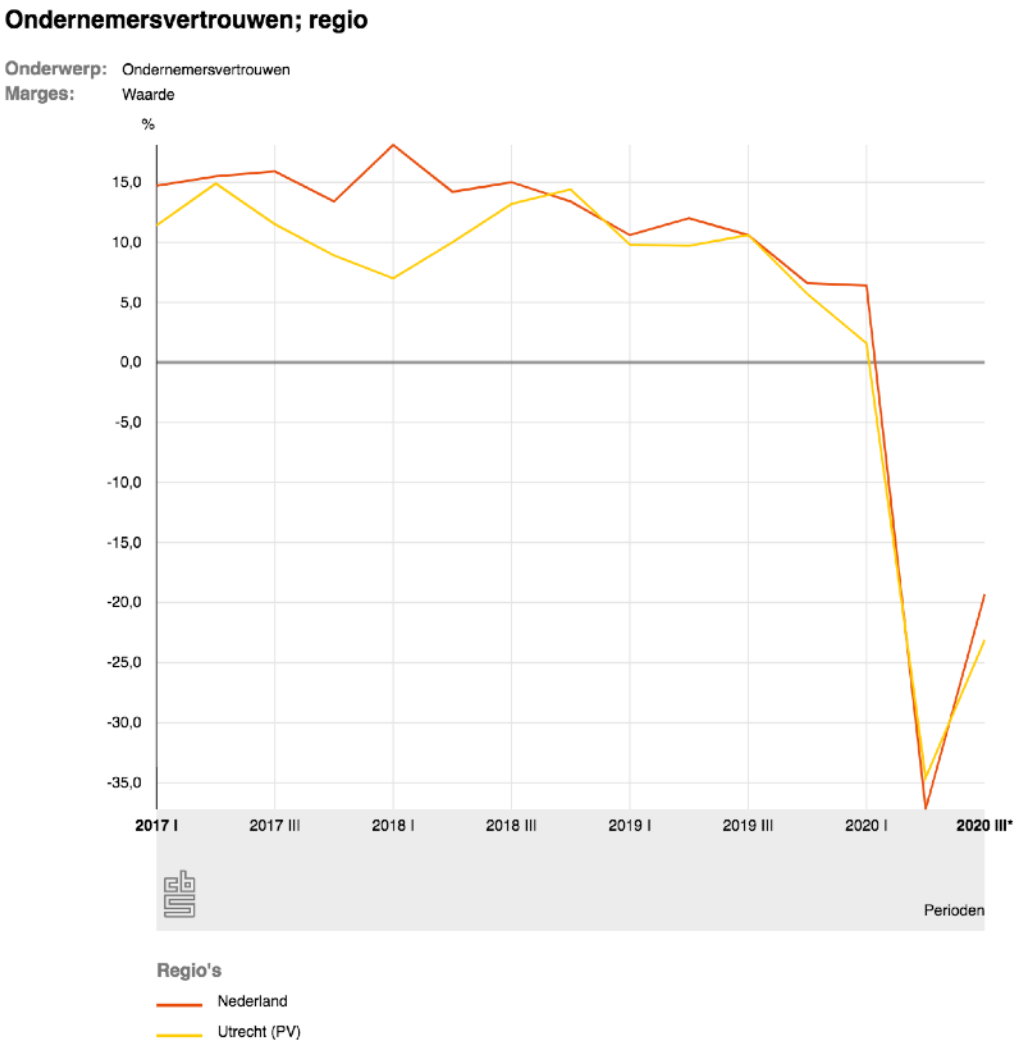

Conjunctuur: kwart Utrechtse ondernemers bereidt ontslagen voor *[13 augustus 2020]*

- Ondernemers zijn ook steeds minder geneigd om afscheid te nemen van medewerkers. Waar in het tweede kwartaal nog bijna een derde van de ondernemers personeelskrimp voorzag, halveerde dat aandeel landelijk.

- Wel lijken Utrechtse ondernemers ook hier iets somberder dan het landelijk gemiddelde: een kwart van hen voorziet nog steeds personeelskrimp in de komende drie maanden

- Overigens geeft in de conjunctuurenquête 9% van de Utrechtse ondernemers nog steeds aan niet te kunnen groeien wegens personeelstekort.

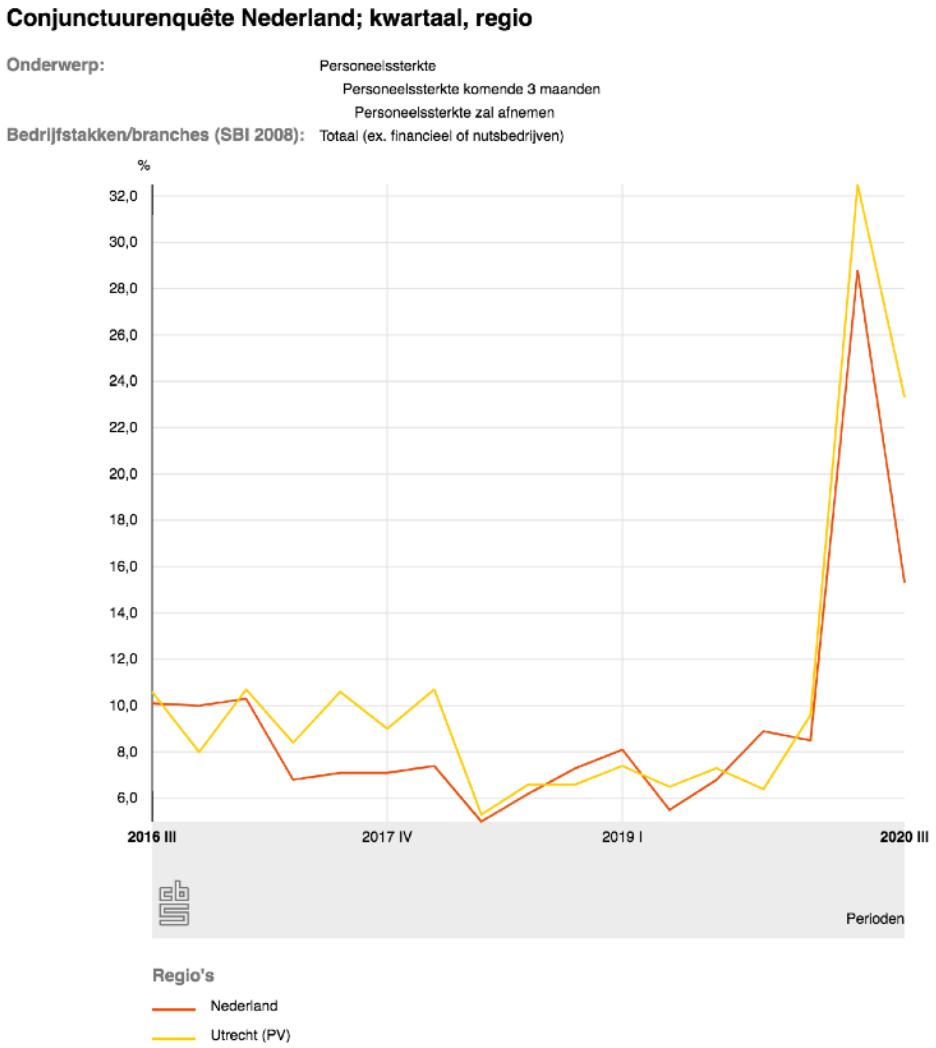

ECONOMISCHE IMPACT REGIO UTRECHT - HERSTEL

Nieuwe vacatures vooral in zorg, retail, zakelijke diensten, ICT en onderwijs

- De forse terugval in vacatures in week 12 loopt gelijk aan de afkondiging van de lockdown in leisure en diensten.
- Het aantal online vacatures ligt de afgelopen twee weken tussen 1.200 en 1.400.
- Het aantal nieuwe vacatures is het hoogst voor beroepen in de zorg en de retail, voor bedrijfseconomische, technische, commerciële en ICT-beroepen en in het onderwijs. Ook voor creatieve en taalkundige vacatures wordt nog steeds geworven.

Ontwikkeling online vacatures per week (Utrecht)

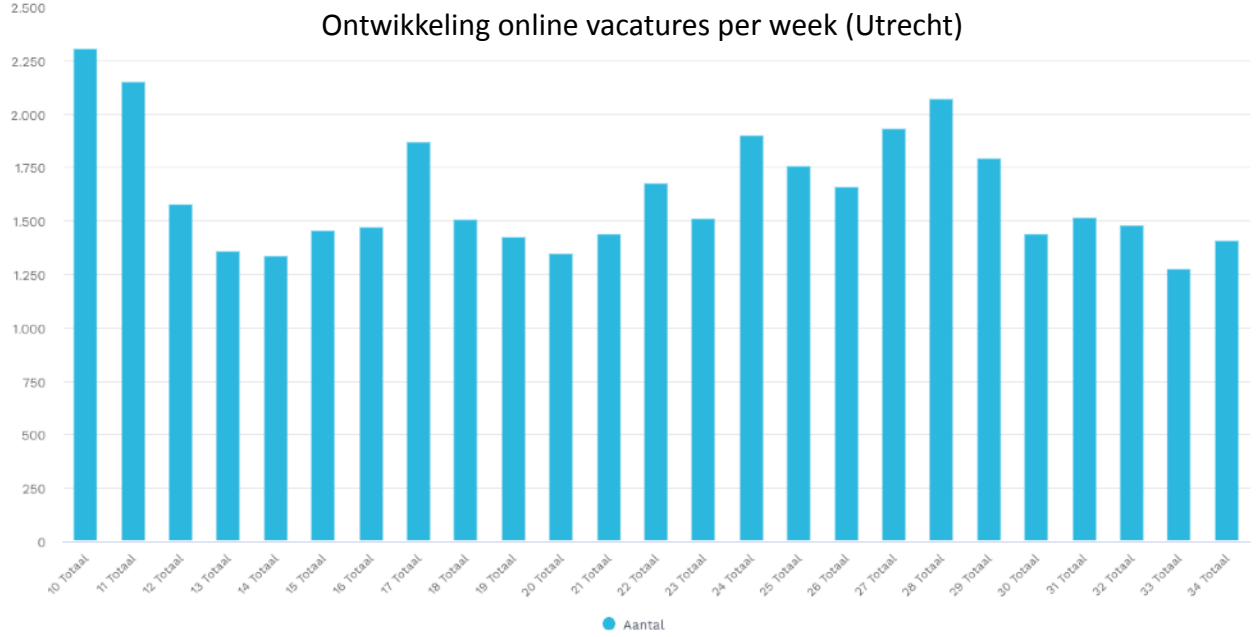

Bron: ArbeidsmarktinZicht/Textkernel

Ondersteuning voor het regionale bedrijfsleven *[geactualiseerd]*

- via Utrecht Region Economische Corona Alliantie (URECA)): aanbod van o.a. specialisten finance, IT, marketing om collega-ondernemers gratis of tegen verlaagd tarief verder te helpen. Partners in URECA: o.a. Rabobank, PwC, VNO-NCW provincie Utrecht, MKB Nederland regio Midden, provincie en gemeente Utrecht en Economic Board Utrecht. Contact via mailureca@economicboardutrecht.nl
- Via URECA zijn inmiddels meer dan 100 ondernemers uit de regio geholpen.
- Behoefte aan mediation groeit, o.a. tussen huurders-verhuurders maar ook tussen ondernemer en gemeente.
- Loketten en informatie kunnen voor ondernemers beter vindbaar en ontsloten worden.
- Veel gemeenten bieden uitstel van lokale belastingen en huren, steunen lokale winkeliers met promotiecampagnes, en bieden meer (fysieke) ruimte voor aanpassing van bedrijfsactiviteiten.
- Steeds meer ondernemers hebben vragen over de toekomstbestendigheid van hun bedrijfsmodel. Via URECA zijn vouchers beschikbaar voor ondernemers die hun bestaande verdienmodel tegen het licht willen houden.
- Het programma Nu Digitaal biedt MKB'ers in de provincie hulp bij digitalisering van hun bedrijfsactiviteiten.
- Steeds meer zzp'ers oriënteren zich op een nieuw beroepsperspectief en willen informatie over omscholing.
- Via het Servicepunt Techniek Utrecht, Amersfoort en Gooi en Vechtstreek (sptmidden.nl) zijn vouchers beschikbaar voor mensen die zich op een baan in de techniek willen (her)oriënteren.
- Helpdesk voor ondernemers door studenten van businessuniversiteit Nyenrode: thefac.nl
- Platform zzphelpt.nl matcht vragers uit het MKB en aanbieders (zzp'ers in HR, IT, finance, sales, marketing)

ECONOMISCHE IMPACT LANDELIJK

CBS: horeca voorziet (verdere) ontslagen *[13 augustus 2020]*

- Een op de zes ondernemers voorziet komende drie maanden krimp van het personeelsbestand, blijkt uit de meest recente conjunctuurenquête. Dat is minder somber dan in het vorige kwartaal.

- Horecaondernemers voorzien echter nog steeds op grotere schaal ontslagen: een derde van de ondernemers gaat (verder) afscheid nemen van medewerkers.

- Ten opzichte van een jaar eerder geldt dat ondernemers in álle bedrijfstakken vaker personeel zullen ontslaan. Dat geldt ook voor bedrijfstakken met moeilijk vervulbare vacatures, zoals industrie, informatie en communicatie (18,5%) en specialistische zakelijke diensten (15,5%).

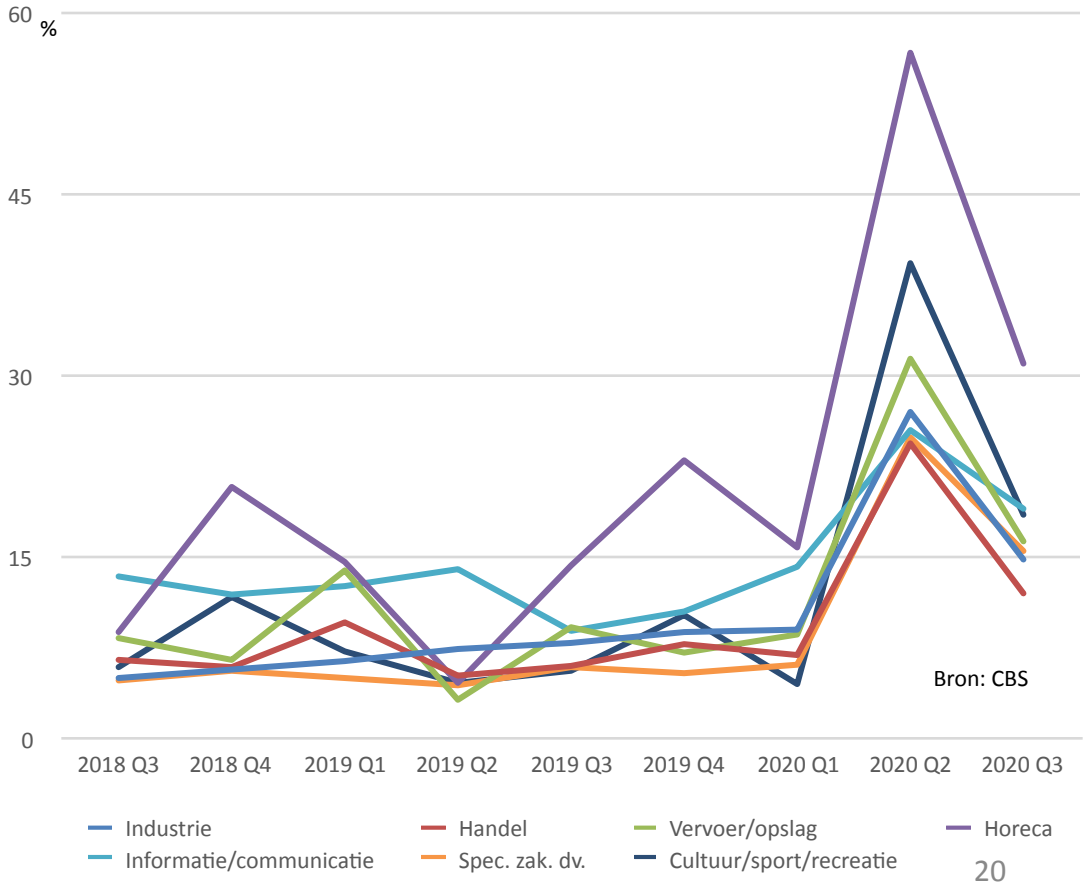

Omzet specialistische zakelijke diensten stagneert *[1 september 2020]*

- De dienstensector heeft een belangrijk aandeel in de economie van de regio Utrecht. Analyse van het CBS van de omzetten in de dienstensector laten zien hoe verschillend de bedrijfstakken zich ontwikkelen.
- Allereerst is er een groot onderscheid tussen IT-bedrijven. Bedrijven die zich bezighouden met verwerken van informatie en data laten sinds 2015 een sterkere omzetontwikkeling zien dan bedrijven die focussen op systemen en software. Deze groep ziet de omzet het eerste half jaar dalen.
- Omzetten van advieskantoren en ingenieursbureaus dalen licht.
- De omzet van markt- en onderzoeksbureaus daalde in het tweede kwartaal met 20% t.o.v. dezelfde periode in 2019.

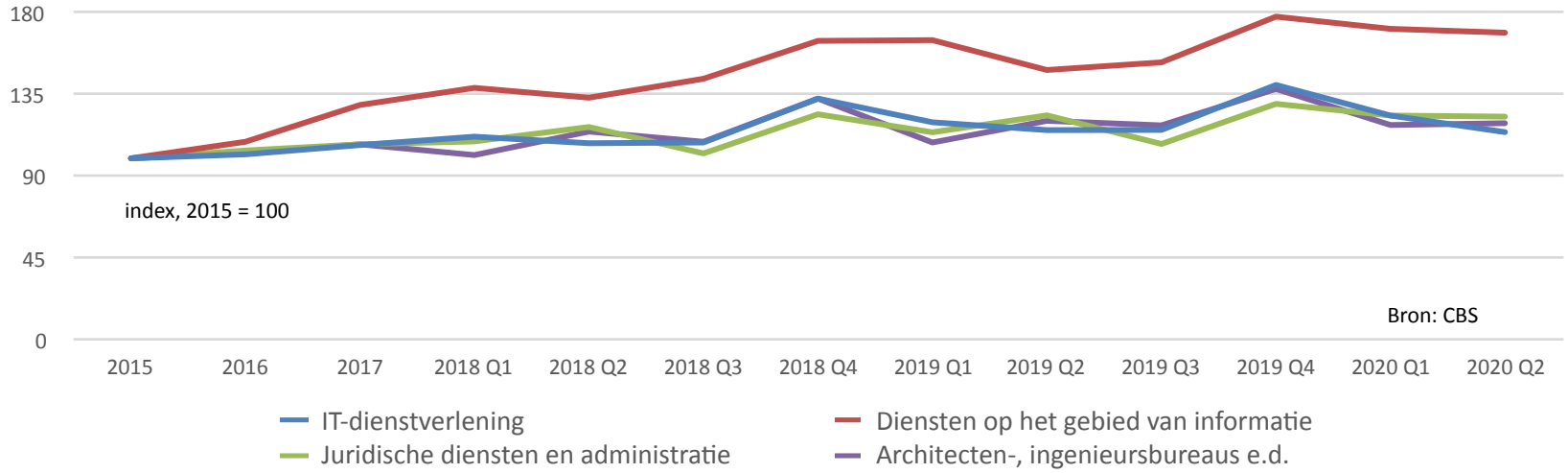

Omzet reisbureaus in vrije val *[1 september 2020]*

- De omzetten van de reisbureaus zijn in een vrije val geraakt door de internationale reisbeperkingen voor zowel zakelijk als recreatief verkeer. Omzetten pieken in het derde kwartaal van een jaar, als de boekingen voor het daaropvolgende jaar worden gedaan. Daarop volgen twee relatief stabiele kwartalen. Echter: in het eerste kwartaal van 2020 zakte de omzet door het niveau van 2015, om meer dan 80% te dalen in het tweede kwartaal.
- Hoveniers zagen hun omzet in het tweede kwartaal juist opleven, terwijl schoonmaakbedrijven hun omzet zagen dalen.

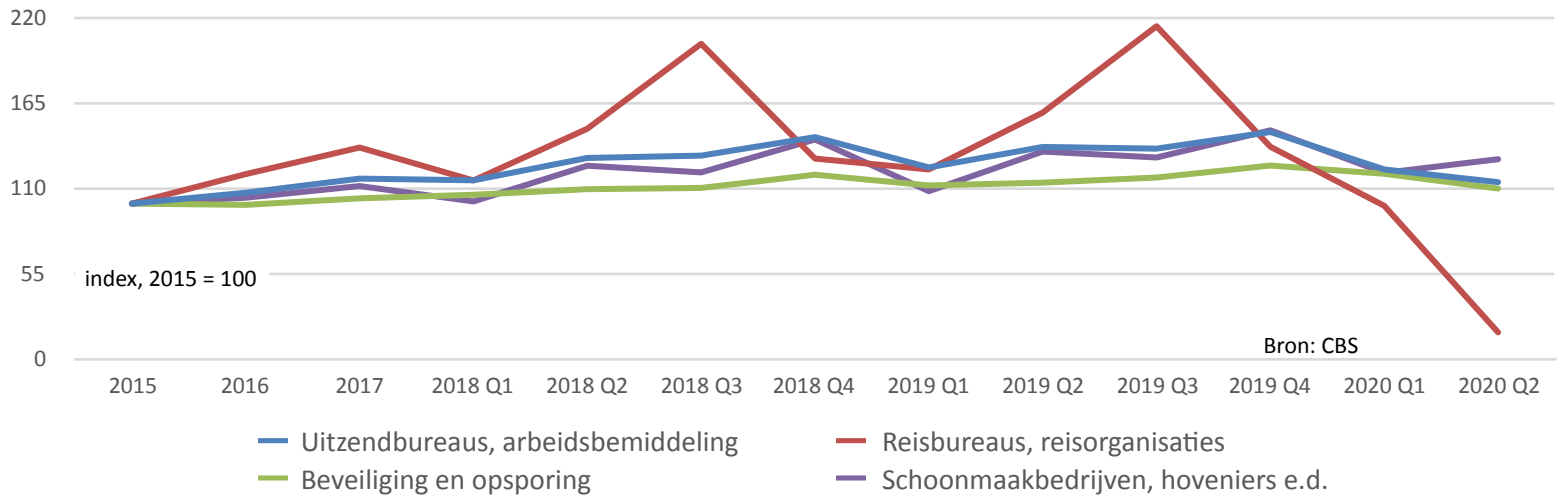

ECONOMISCH HERSTEL

Crisis- en herstelpakket: maatregelen verlengd tot 1 juli 2021 *[nieuw]*

- Het kabinet wil de bestaande steunmaatregelen (NOW (dekking loonkosten), TVL (dekking vaste lasten), TOZO (steun zelfstandigen)) verlengen tot 1 juli 2021.

- Wel worden de intredingseisen voor NOW en TVL stapsgewijs (per 1 okt, per 1 jan, per 1 april) aangescherpt. Bedrijven worden op die manier aangezet hun bedrijf meer toekomstbestendig te maken.

- Het nieuwe steunpakket omvat ook een reservering van €1,4mrd voor versterking van de arbeidsmarkt. Een bedrag van €230mln gaat naar om- en bijscholing.

Steun- en herstelpakket voor economie en arbeidsmarkt

Ondernemers en werkenden krijgen voor langere tijd meer duidelijkheid over financiële ondersteuning. Economische groei wordt gestimuleerd en waar nodig worden mensen geholpen richting nieuw werk.

Financiële regelingen vanaf 1 oktober 2020

Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW)
- *Verlengd tot en met 30 juni 2021 (3 tijdvakken van 3 maanden)*
- *Aanvragen per medio november*
- *Voorwaarden zijn gewijzigd*

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)
- *Verlengd tot en met 30 juni 2021*
- *Aanvragen per oktober, exacte datum afhankelijk van gemeente*
- *Voorwaarden zijn gewijzigd*

Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL)
- *Verlengd tot en met 30 juni 2021 (3 tijdvakken van 3 maanden)*
- *Aanvragen per 1 oktober 2020*
- *Voorwaarden zijn gewijzigd*

NL leert door
- *Lopende regeling*
- *Aanvragen per direct*
- *Kosteloze ontwikkeladviezen en (online) scholing*

Coronakrediet en garanties
- *Borgstelling MKB-kredieten (BMKB)*
- *Garantie Ondernemingsfinanciering (GO)*
- *Klein Krediet Corona (KKC)*
- *Qredits*

Belastingmaatregelen
- *Aanvraag uitstel betaling tot 1 oktober 2020*
- *Uitstel loopt uiterlijk t/m 31 december 2020*
- *Verlaging invorderingsrente t/m 31 december 2021*
- *Ruime betalingsregeling (2 jaar) vanaf 1 januari 2021*

Aanvullende steun bij noodzakelijke aanpassingen

Sociale ondersteuning
- *Goede begeleiding van werk(loosheid) naar werk*
- *Mogelijkheden tot om- en bijscholing*
- *Tegengaan van armoede en problematische schulden*
- *Aanpakken van jeugdwerkloosheid*

Investeringsmaatregelen
- *Investeringen in o.a. infrastructuur naar voren halen*
- *Investeren in een nationale scale-up-faciliteit*
- *Reservering voor participatie in privaat fonds om (middel)grote bedrijven te herkapitaliseren*
- *Versterken fondsvermogen van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen voor innovatief mkb*
- *Meer cofinanciering van EU-programma's t.b.v. Nederlandse ondernemers*

Bron: Rijksoverheid

PROGNOSES EN SCENARIO’S

CPB: tweede golf bepaalt herstel

[nieuw, 17 augustus 2020]

- De jongste basisraming van het Centraal Planbureau voorziet een economische krimp in 2020 van 5,1%. De werkloosheid stijgt naar 4,4%.

- In 2021 herstelt de economie zich licht, met een groei van 3,2% ten opzichte van 2020. De werkloosheid blijft echter doorstijgen omdat ondernemers nog terughoudend zijn met het aantrekken van personeel: naar 6,5%.

- Het CPB houdt rekening met nieuwe lockdowns als een tweede coronagolf over Nederland rolt. De economische krimp in 2020 bedraagt dan 6,2%. De werkloosheid groeit naar 4,8%.

- Bij een tweede golf krimpt de economie ook in 2020 (-3,2%). De werkloosheid stijgt naar 10%.

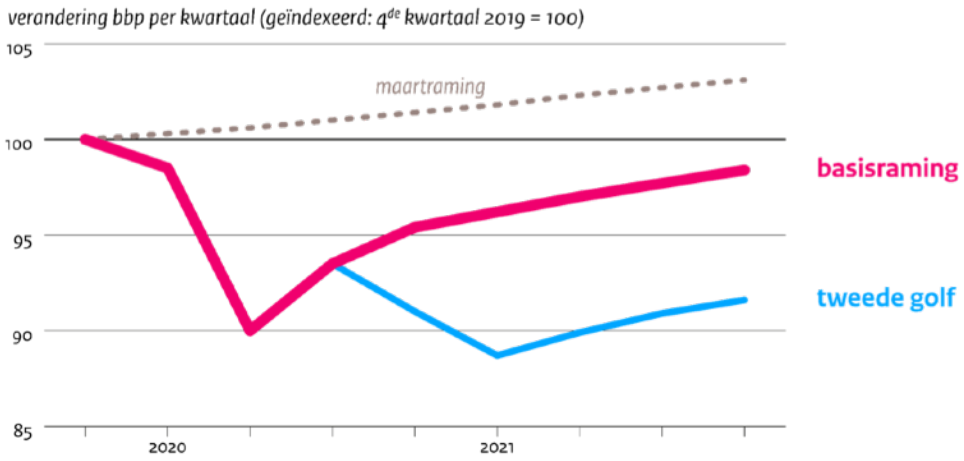
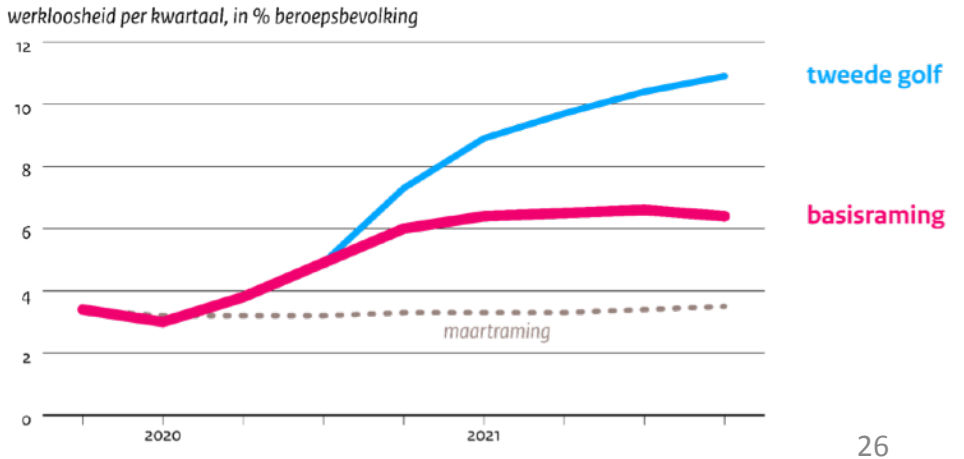
Bron: CPB